

Господарське право і процес

УДК 347.7+349.6

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17003945>

Правові виклики на шляху спрощення умов ведення господарської діяльності

Кірін Роман Станіславович,

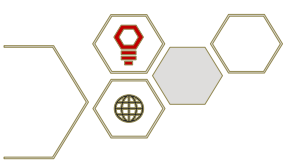
доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень»
імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

Дерев'янка Богдан Володимирович,

доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень»
імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>

Краснова Юлія Андріївна,

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень»
імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7898-9603>

Петруненко Ярослав Вікторович,

доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник,

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень»

імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна,

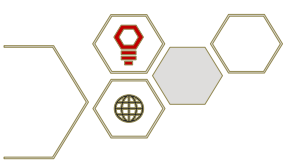
<https://orcid.org/0000-0002-1186-730X>

Прийнято: 21.08.2025 | Опубліковано: 30.08.2025

Анотація. Стаття присвячена аналізу правових викликів та проблем, пов'язаних із проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності». Актуальність дослідження зумовлена необхідністю дерегуляції для створення сприятливого бізнес-клімату та зниження адміністративного тиску на підприємців. Водночас наголошується на важливості збалансованого підходу, щоб уникнути негативних наслідків, таких як зниження якості продукції, посилення нерівності, зростання корупційних ризиків та втрата контролю з боку держави.

Метою роботи став науковий аналіз законопроекту та надання обґрунтованих пропозицій щодо його вдосконалення. У дослідженні **використано метод** нормативно-правового редукціонізму, який дозволяє спростити систему державного регулювання, зберігаючи баланс між ефективністю, безпекою та конституційними принципами.

Результати. В роботі виділяються як позитивні аспекти дерегуляції (зниження витрат, залучення інвестицій, стимулювання конкуренції), так і потенційні негативні наслідки (зниження якості, обмеження інновацій). Основна частина роботи містить критичний аналіз запропонованих змін до Водного та Лісового кодексів України, законів України «Про охорону атмосферного повітря», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про архітектурну діяльність», «Про охорону

культурної спадщини», «Про позашкільну освіту» тощо. Серед ключових зауважень – недостатньо чітке розмежування процедур ліцензування, надмірно широкі дискреційні повноваження Кабінету Міністрів України, потенційна суперечність із міжнародними зобов’язаннями України в рамках ГАТТ та СОТ, відсутність незалежних механізмів оскарження рішень, непропорційність штрафних санкцій та значне адміністративне навантаження. Автори також зазначають про ризики корупції через суб’єктивність рішень та необхідність запровадження публічних реєстрів.

У **висновках** висловлюються застереження щодо скасування регулювання в інших сферах, зокрема народної медицини, архітектурної діяльності та позашкільної освіти, що може призвести до порушення прав споживачів, хаотичної забудови та зниження якості надання послуг. Окрема увага приділяється необхідності гармонізації положень законодавства у сфері охорони водних ресурсів та культурної спадщини.

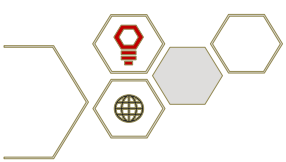
Автори підкреслюють, що процес спрощення умов ведення господарської діяльності є актуальним і необхідним, однак він має бути ретельно обґрунтованим і враховувати всі можливі ризики для забезпечення збалансованого розвитку економіки.

Ключові слова: дерегуляція, спрощення умов, господарська діяльність, законопроект, правові виклики, адміністративне навантаження, корупція.

Legal challenges on the path to simplifying conditions for conducting economic activity

Roman Kirin,

Doctor of Law, Associate Professor, leading researcher, State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

Bogdan Derevyanko,

Doctor of Law, Professor, leading researcher, State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>

Yuliia Krasnova,

Doctor of Law, Associate Professor, leading researcher, State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7898-9603>

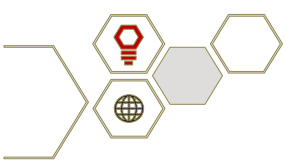
Iaroslav Petrunenko,

Doctor of Law, Professor, leading researcher, State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1186-730X>

Abstract. The article is devoted to the analysis of legal challenges and problems related to the draft Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Simplification of Conditions for Conducting Economic Activity.” The relevance of the study is determined by the need for deregulation to create a favorable business climate and reduce administrative pressure on entrepreneurs. At the same time, the importance of a balanced approach is emphasized in order to avoid negative consequences such as a decline in product quality, increased inequality, increased corruption risks, and loss of state control.

The aim of the work was to conduct a scientific analysis of the draft law and provide substantiated **proposals** for its improvement. The study used the **method** of normative and legal reductionism, which allows simplifying the system of state regulation while maintaining a balance between efficiency, security, and constitutional principles.

Results. The paper highlights both the positive aspects of deregulation (lower

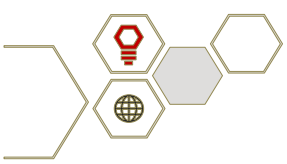

costs, attracting investment, stimulating competition) and the potential negative consequences (lower quality, restrictions on innovation). The main part of the work contains a critical analysis of the proposed amendments to the Water and Forest Codes of Ukraine, the laws of Ukraine “On Air Protection,” “On Foreign Economic Activity,” “Fundamentals of Ukrainian Legislation on Health Protection,” “On Architectural Activity,” etc. Key observations include insufficiently clear delineation of licensing procedures, overly broad discretionary powers of the Cabinet of Ministers of Ukraine, potential conflict with Ukraine's international obligations under the GATT and WTO, the lack of independent mechanisms for appealing decisions, the disproportionate nature of penalties, and the significant administrative burden. The article expresses reservations about the abolition of regulation in other areas, in particular traditional medicine, architectural activities, and extracurricular education, which could lead to violations of consumer rights, chaotic development, and a decline in the quality of services.

Conclusions. Particular attention is paid to the need to harmonize legislation in the field of water resources and cultural heritage protection. In their conclusions, the authors emphasize that the process of simplifying the conditions for doing business is relevant and necessary, but it must be carefully justified and take into account all possible risks to ensure balanced economic development.

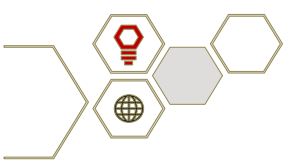
Keywords: deregulation, simplification of conditions, economic activity, draft law, legal challenges, administrative burden, corruption.

Постановка проблеми. Чинним на момент підготовки цього матеріалу Господарським кодексом України у ст. 5 встановлено, що правовий господарський порядок в Україні формується на основі оптимального поєднання двох рівнів його регулювання: а) ринкового саморегулювання економічних відносин суб’єктів господарювання; б) державного регулювання макроекономічних процесів. Обидва вони мають виходити з конституційної вимоги відповідальності держави перед людиною за свою діяльність та

визначення України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. Загальні правові виклики, що пов'язані зі спрощенням умов ведення бізнесу, як правило охоплюють широкий спектр питань, включно зі складністю законодавства, недосконалістю правозастосовчої практики, корупцією та неефективністю судової системи. Тож, подібне спрощення вимагає комплексного підходу, включно з переглядом законодавства, підвищенням прозорості та ефективності державних органів, а також забезпеченням незалежності судової влади. Усвідомлюючи гостру необхідність створення сприятливих умов для розвитку бізнес-середовища в сучасних, надскладних реаліях, а також зниження адміністративного навантаження на підприємців шляхом скасування неефективних, інституційно застарілих інструментів державного регулювання господарської діяльності (далі – інструменти) Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) в межах ревізії економічного законодавства зробив спробу провести інвентаризацію відповідних нормативно-правових актів (далі – НПА), що стосуються підприємницької діяльності, за для їх спрощення, виключення надлишкових вимог та дублювання. Ці рекомендації були надані Міжвідомчою робочою групою з питань прискореного перегляду інструментів державного регулювання господарської діяльності (далі – МРГ, затверджено постановою КМУ від 13.01.2023 № 44) згідно із планом заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату (затверджено розпорядженням КМУ від 04.12.2019 № 1413 в редакції розпорядження КМУ № 838 від 03.09.2024).

У підсумку Міністерству економіки України (далі – Мінекономіки) було доручено (протокол № 39 засідання КМУ від 08.04.2025) на підставі пропозицій центральних органів виконавчої влади (далі – ОВВ), внести на розгляд уряду законопроект [1] про внесення змін до деяких законів України щодо скасування неефективних інструментів державного регулювання (документів дозвільного характеру, ліцензій або інших результатів надання публічних послуг) відповідно до вимог параграфу 552 Регламенту КМУ, (затверджено постановою КМУ від

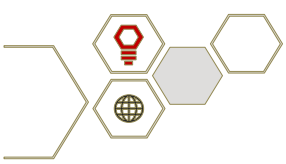
18.07.2007 № 950).

Водночас, зазначимо, що спрощення умов ведення бізнесу може мати як позитивні, так і негативні сторони. З одного боку, це може призвести до підвищення ефективності та зниження витрат, а з іншого - до збільшення ризиків і втрати контролю. Отже, наукова проблема, що потребує вирішення, полягає у віднаходженні конче потрібного балансу між спрощенням і забезпеченням якості, безпеки та добросовісної конкуренції в процесі лібералізації бізнесу. В цьому аспекті дослідження правових викликів, що можуть або вже супроводжують ведення певних видів господарської діяльності, є безумовно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість обраної проблематики зумовила відповідне реагування та зацікавленість представників різних правових і економічних спеціальностей та спеціалізацій у виявленні та спробі вирішити найбільш гострі завдання, що постали перед науковцями у цій сфері. Відповідні аргументи наводилися такими вченими, як: Р.А. Джабраїлов, Д.В. Задихайло, І.В. Лукач, О.В. Кологойда, Н.Б. Пацурія, О.П. Подцерковний, В.В. Поєдинок, В.В. Радзивілюк, В.В. Рєзнікова, В.А. Устименко, О.В. Шаповалова, В.С. Щербина та інші.

Наприклад, О. Красноносова та Р. Харченко розглянули класифікацію системи інструментів державної політики у сфері підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу, яка, на відміну від інших, передбачає систематизацію інструментів державного впливу за двома основними векторними спрямуваннями: інструменти державного регулювання та інструменти державної політики підтримки і стимулювання розвитку суб'єктів малого та середнього підприємництва, що дало змогу уточнити склад кожної групи [2, с. 42].

На думку іншого колективу дослідників основним і першочерговим завданням у формуванні та подальшому забезпеченні сприятливого бізнес-середовища та інвестиційного клімату має стати вирішення існуючих системних

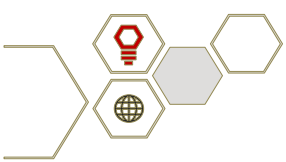

проблем розвитку підприємницького середовища завдяки [3, с. 11]: - налагодженню ефективного функціонування судової та правоохоронної систем; - формуванню прозорого регуляторного середовища від національного до локального рівня; - підвищенню рівня захисту майнових прав, в т.ч. прав інтелектуальної власності; - мінімізація рівня корупції та тінізації у сфері діяльності бізнесу; - вдосконаленню системи оподаткування та лібералізація податкового адміністрування; - оптимізації та вдосконаленню державної дозвільної системи; - реформі державної служби тощо.

В той же час Л. Андрущенко справедливо відзначає, що правове забезпечення господарської діяльності в умовах воєнного стану на сьогодні не повною мірою розроблене, містить багато протиріч та потребує доопрацювання з метою забезпечення взаємодії та функціонування всіх ланок господарювання, відновлення та розвитку економіки [4, с. 58]. Одним із фундаментальних елементів створення сприятливого бізнес-середовища в Україні є дерегуляція господарської діяльності, тобто, на думку Ю. Возної [5, с. 98], максимальне спрощення співпраці бізнесу та влади, формування вільного ринку, прозорості дозвільної системи та партнерських відносин із органами державного регулювання та нагляду.

Т. Швидка та К. Халецька зазначають про необхідність проведення перепрофілювання підприємців, які тимчасово змінили вид своєї діяльності, а також розглядають особливості, які встановлює КМУ в сфері видачі ліцензій та дозволів на проведення господарської діяльності, а також визначено перелік видів діяльності, до яких не застосовуються «воєнні» зміни [6, с. 174]. Також звернемо увагу на окремі авторські доробки, зроблені раніше, щодо: - вимушеної релокації підприємств в умовах економічного відновлення держави [7]; - ефективності та впливу проблем екологічного законодавства на господарську діяльність [8] тощо.

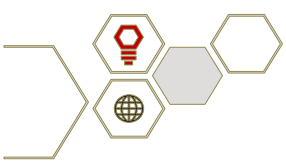
В силу надзвичайної важливості питання дерегуляції господарської діяльності розглядалися науковцями не лише в аспекті різних галузей знань, а й

щодо низки стратегічних галузей економіки. Так, у колективній публікації [9] розглянуті інноваційно-інвестиційні проблеми користування надрами в умовах повоєнного відновлення економіки України. В іншій публікації автори вважають, що після дерегуляції в країні з'явилися нові бізнес-моделі та успішні підприємства. Іноземні інвестори схильні розглядати Україну як сприятливе місце для ведення бізнесу, хоча мало хто з них вирішує створити свою компанію в країні [10]. Нарешті варто відзначити підходи до регулювання соціально-економічних відносин у будівництві: дерегуляція підприємницької діяльності, децентралізація управління будівництвом, регіональний розвиток та розвиток місцевих громад, перехід від функціонального до проектного управління, управління проектами на принципах ризик-менеджменту тощо [11].

Виявлення не вирішених аспектів загальної проблеми. Ці та численні інші публікації свідчать про нагальну актуальність виявлення та аналізу правових викликів на шляху спрощення умов ведення господарської діяльності, які відносно запропонованих новітніх змін у законопроекті № 13325 ще не були предметом опублікованих досліджень. Остання обставина пояснюється тим, що продовження політики дерегуляції господарської діяльності наразі не охоплювало окремі види господарських та пов'язаних з ними екологічних відносин.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є науковий аналіз проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності» (реєстраційний номер № 13325 від 30.05.2025 р., далі – Проект, Законопроект) та розробка пропозиції щодо його удосконалення. Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань: - провести наукову господарсько-правову оцінку Законопроекту щодо змін та доповнень у законодавство про зовнішньоекономічну діяльність, зайняття народною медициною (цілительством), архітектурну діяльність, охорону культурної спадщини, позашкільну освіту, продовольчу безпеку; - провести наукову

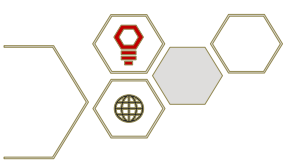
еколого-правову оцінку Законопроєкту щодо змін та доповнень до нормативно-правових актів водного, лісового та атмосфероохоронного законодавства; - сформулювати авторське бачення на запропонований у Законопроєкті підхід та рекомендувати відмінні від нього положення.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні використано метод нормативно-правового редукціонізму, який дозволяє спростити систему державного регулювання, зберігаючи баланс між ефективністю, безпекою та конституційними принципами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна регуляторна служба України постійно залучає суб'єктів господарювання до обговорення та доопрацювання форм звітності, які є зайвими чи обтяжливими для бізнесу в сучасних умовах. Як наслідок, розпорядженням КМУ від 03.09.2024 р. № 838-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1413» затверджено нову редакцію плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату на 2024-2025 роки. Останній містить 99 завдань та 147 заходів, що майже в чотири рази більше, ніж містив попередній план дерегуляції. План заходів дерегуляції затверджено на реалізацію реформи «Поліпшення регуляторного середовища» в межах Ukraine Facility. Подібну мету переслідує й Законопроєкт, що розглядається.

Відповідно до пояснювальної записки, Проєкт розроблений з метою створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу та зниження адміністративного навантаження на підприємців шляхом скасування неефективних, інституційно застарілих інструментів державного регулювання господарської діяльності.

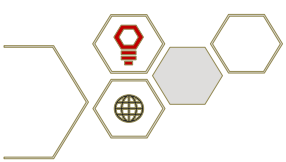
Зокрема, законопроєктом пропонується скасувати 63 інструменти, як застарілі, неактуальні, дублюючі та обтяжуючі для бізнесу. Їх перелік систематизовано у табличному вигляді (таблиця 1.).

Таблиця 1

Інструменти регулювання, скасування яких
спрямоване на спрощення ведення господарської діяльності

№ з/п	Сфера регулювання та інструменти, що скасовуються
1.	<i>Охорона здоров'я</i> <i>запропоновано на скасування:</i> - дозвіл спеціальний на зайняття народною медициною (цілительством); - сертифікат про державну реєстрацію небезпечного фактору, який не передбачений спеціальним законодавством, а тільки міститься в Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності (затверджено Законом України від 19.05.2011 № 3392-VI)
2.	<i>Охорона атмосферного повітря та водне господарство</i> <i>запропоновано на скасування 18 інструментів, зокрема:</i> - дозвіл на провадження діяльності, спрямованої на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях; - погодження на викиди забруднюючих речовин, для яких не встановлено відповідних нормативів екологічної безпеки; - погодження межі зон санітарної охорони водних об'єктів; - погодження нормативів водопостачання тощо.
3.	<i>Лісове, мисливське, рибне господарства та тваринний світ</i> <i>запропоновано на скасування 23 інструменти, зокрема:</i> - дозвіл на вирубування насінників і плюсових дерев; - дозвіл на добування мисливих тварин для наукових цілей, переселення в нові місця перебування, а також збирання пташиних яєць; - витяг з Державного реєстру сертифікованих інженерів-геодезистів; - дозвіл на будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури; - страхування зерна, прийнятого на зберігання за простим або подвійним складським свідоцтвом, від ризиків випадкової загибелі, пошкодження або втрати тощо.
4.	<i>Енергетика, альтернативні види палива, будівництво та вибухові матеріали промислового призначення</i> <i>запропоновано на скасування 8 інструментів, зокрема:</i> - підтвердження належності палива до альтернативного; - погодження про можливість використання земель і водойм, розташованих у санітарно-захисних зонах атомних електростанцій, з народногосподарською метою; - погодження Головним архітектором міста, району містобудівних та архітектурних проектних рішень об'єктів, розташованих в історичній частині міста, історичних ареалах, на магістралях та площах загальноміського значення; - свідоцтв на придбання та зберігання вибухових матеріалів промислового призначення тощо.
5.	<i>Зовнішньо-економічна діяльність, інвестиційна політика, культурна спадщина, інноваційна діяльність, освіта та кінематографія</i> <i>запропоновано на скасування 12 інструментів, зокрема:</i> - висновок на право проведення переговорів (генеральний, відкритий, разовий висновок); - державна реєстрація договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора; - ліцензія на провадження освітньої діяльності у сфері позашкільної освіти; - дозвіл на утворення територіально відокремленого структурного підрозділу іноземного закладу вищої освіти; - дозвіл на застосування металошукачів чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології на об'єктах культурної спадщини тощо.

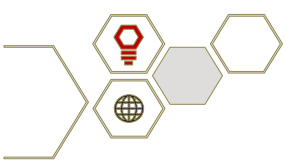

Погоджуючись в цілому із позицією про необхідність перегляду законодавства в частині виявлення і скасування неефективних, інституційно застарілих інструментів державного регулювання господарської діяльності, вбачаємо за необхідне звернути увагу на деякі положення Проєкту та висловити певні зауваження щодо їх змісту.

Загальні положення про нормативно-правове спрощення ведення господарської діяльності. Проєкт на момент написання даної статті не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік (затверджено постановою Верховної Ради України від 11.02.2025 № 4228-IX). Проте, постійно доводиться повторювати, що не можуть відносини з приблизно рівною часткою приватних інтересів (зокрема щодо отримання прибутку від бізнесу і матеріального забезпечення своїх потреб і потреб своєї родини тощо) та публічних інтересів (зокрема під час сплати податків, утворення робочих місць, забезпечення економічної незалежності держави тощо) регулюватися тим самим законодавством, яким регулюються відносини з абсолютним превалюванням приватних інтересів [12, с. 110].

Дійсно, спрощення господарсько-правових процедур, таких як реєстрація, ліцензування, оподаткування та звітність, може значно скоротити час та ресурси, необхідні для ведення бізнесу. Це особливо актуально для малих і середніх підприємств, які часто обмежені у своїх можливостях. Натомість, у гонитві за спрощенням правового режиму господарської діяльності деякі суб'єкти можуть піти на зниження якості своєї продукції або послуг, щоб скоротити витрати. Подібний крок може негативно позначитися на репутації компанії та її довгостроковій стійкості.

Законопроект, що розглядається, по суті є логічним продовженням державної політики, спрямованої на дерегуляцію бізнес-середовища. Так Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов провадження господарської діяльності в період дії воєнного стану в Україні» (від 17.07.2024 № 3869-IX) були внесені зміни, якими

змінювалися певні підходи до регулювання: - дозвільної системи у сфері господарської діяльності; - ліцензування видів господарської діяльності; - особливості надання публічних (електронних публічних) послуг.

Зазвичай у загальному розумінні дерегуляцією вважається спрощення або зменшення державного контролю та правил. Але будь-яке спрощення у правовому регулюванні повинно мати відповідне обґрунтування, адже, відносно окремих видів господарської діяльності спрощення правил і норм у НПА може призвести до зниження не лише безпеки та надійності власне активного бізнесу, а й здоров'я людини-споживача [13].

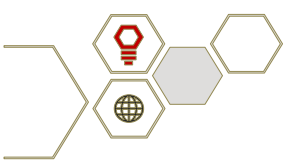
Тож, дерегуляцію господарської діяльності слід розглядати як одну з непрямих форм державної підтримки суб'єктів господарювання, яка полягає у збалансованому зменшенні регулятивного впливу на таких суб'єктів з метою надання їм більшої свободи в їх діяльності та збереженні, при цьому, у сфері адміністративного контролю лише найбільш чутливих та соціально вразливих аспектів, зокрема, таких як захист прав споживачів, забезпечення економічної та екологічної безпеки тощо [14, с. 278].

У загальному вигляді позитивні та негативні наслідки дерегуляції ведення господарської діяльності можна представити у наступному вигляді (таблиця 2).

Таблиця 2

**Позитивні та негативні наслідки нормативно-правового
спрощення ведення господарської діяльності**

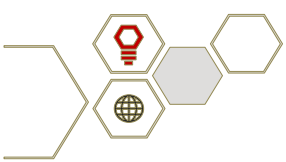
№ з/п	Позитивні наслідки інструмент (зміст/наслідки)	
1.	<i>Зниження адміністративного навантаження</i>	
	- спрощення процедур реєстрації, звітності, ліцензування та інших адміністративних вимог	- зменшення часу та ресурсів на бюрократичні процеси та збільшення часу на розвиток бізнесу
2.	<i>Скорочення фінансових витрат</i>	
	- спрощення податкової системи, зниження ставок податків і спрощення процедур сплати податків	- зниження податкового навантаження на бізнес і зниження витрат на ведення бізнесу
3.	<i>Підвищення виробничої ефективності</i>	
	- спрощення бізнес-процесів, впровадження нових технологій та	- підвищення ефективності виробництва, скорочення часу на виконання завдань і

	автоматизація рутинних операцій	зниження операційних витрат
4.	<i>Залучення іноземних інвестицій</i>	
	- спрощення умов ведення бізнесу, трансформація країни на більш привабливу для іноземних інвесторів	- сприяння економічному зростанню і створенню нових робочих місць
5.	<i>Стимулювання конкуренції</i>	
	- спрощення входу на ринок і зниження бар'єрів для нових гравців	- стимулювання конкуренції та підвищення якості товарів і послуг, пропонованих на ринку
№ з/п	Негативні наслідки інструмент (зміст/наслідки)	
1.	<i>Втрата якості товарів і послуг</i>	
	- спрощення процедури реєстрації та контролю	- поява недобросовісних підприємців, які не дотримуються стандартів якості та безпеки, негативний вплив на репутацію галузі
2.	<i>Обмеження можливостей інноваційного розвитку</i>	
	- спрощення умов ведення бізнесу	- потенційна втрата можливості впровадження нових технологій, розвитку нових продуктів і послуг, обмеження можливості для зростання і розвитку, втрата гнучкості в реагуванні на зміни ринку
3.	<i>Зниження конкурентоспроможності</i>	
	- спрощення умов ведення бізнесу в окремо взятій країні	- зниження конкурентоспроможності цієї країни на міжнародному ринку
4.	<i>Посилення нерівності у бізнес-середовищі</i>	
	- нерівномірне спрощення умов ведення бізнесу	- посилення нерівності та збільшення розриву між великим, середнім та малим бізнесом
5.	<i>Втрата адміністративного контролю</i>	
	- спрощення процедури реєстрації та контролю	- втрати контролю за дотриманням законодавства та норм безпеки, створення загроз для суспільства та довкілля

Таким чином, спрощення умов ведення господарської діяльності безумовно може бути корисним, якщо його проводять з розумом і з урахуванням усіх можливих ризиків та наслідків. Визначальною умовою такого спрощення вбачається необхідність знайти баланс між дерегуляцією та збереженням якості, ефективністю та безпекою. Тобто, мова повинна йти про знаходження та встановлення меж спрощення – використання підходу, за якого складний процес (процедура) зводиться до простішого, як правило шляхом виключення або залишення поза регулюванням (ігнорування) окремих видів відносин.

У такому випадку пропонується застосовувати метод нормативно-правового редукаціонізму (граничного спрощення), під яким слід розуміти

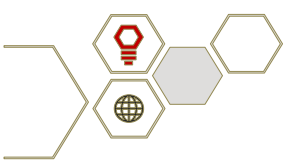

систематизовану сукупність дій та/або прийомів, що використовуються для спрощення системи ведення господарської діяльності з метою її трансформації на більш привабливу, зручнішу, зрозумілу та/або керовану до меж, що гарантують або мінімізують приведення цих умов до догматизму, спотворення реальності та нездатності враховувати баланс між ефективністю та безпекою бізнесу.

Наприклад, доцільним є визначення меж державного впливу на економіку в умовах війни з урахуванням необхідності дотримання та реалізації соціально-економічних прав людини, а також впливу різноманітних стратегій державного втручання в економіку під час війни, таких як введення економічних санкцій, стимулювання виробництва військової техніки та забезпечення фінансової підтримки для гуманітарних потреб [15].

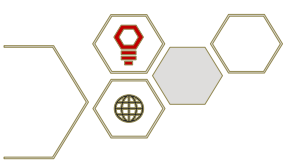
Наукова господарсько-правова оцінка Законопроєкту. Як зазначається у Національній економічній стратегії на період до 2030 р. (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179) найвідомішим світовим рейтингом є Індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business). За цим показником Україна займає 64 місце у світі завдяки прогресу, досягнутому за останні роки (+32 позиції за п'ять років). Водночас Україна все ще поступається більшості постсоціалістичних країн за якістю бізнес-клімату. Зокрема, аналіз господарсько-правових приписів Проєкту, що розглядається, викликав низку критичних зауважень щодо внесення змін до ст. 16 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (1), а саме:

1.1. *Недостатньо чітко визначено розмежування між автоматичним і неавтоматичним ліцензуванням.* Законопроєкт фактично дублює визначення обох типів ліцензування як «комплекс адміністративних дій», без розуміння чіткої процедурної та правової відмінності між ними. Подібні формулювання протирічать конституційному принципу правової визначеності та міжнародним стандартам прозорості адміністративних процедур (наприклад, вимогам ст. 3 Угоди Світової організації торгівлі (далі – СОТ) про процедури ліцензування

імпорту). При цьому, пропонується дефініція автоматичного ліцензування також містить внутрішню суперечність: автоматичне ліцензування визначено як «надання права», але одночасно з цим зазначено, що воно «не справляє обмежувального впливу», що підважує саму правову природу ліцензування як обмеження. Для усунення вказаного недоліку представляється доцільним надати уточнення розмежування автоматичного і неавтоматичного ліцензування. З цією метою, пропонується доповнити проєкт закону чітким процедурним і правовим розмежуванням між цими двома типами ліцензування, виходячи з того, що автоматичне ліцензування – це реєстраційна процедура, яка не передбачає розсуду органу у випадках, якщо подано повний пакет документів; неавтоматичне ліцензування – це дозвільна процедура, що застосовується виключно у випадках, коли необхідно встановити обмеження або керовано розподіляти квоти. Додатково рекомендується прямо закріпити в законі принцип non-restrictiveness для автоматичного ліцензування (відповідно до ст. 3 Угоди СОТ про процедури ліцензування імпорту), а також заборону застосування автоматичного ліцензування як інструменту обмеження торгівлі..

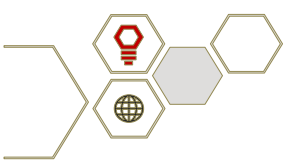
1.2. *Законопроєктом пропонується надати надто широкі дискреційні повноваження КМУ.* Перелік підстав для здійснення неавтоматичного ліцензування представляється занадто широким й оціночним (наприклад, коли йдеться про «значне порушення рівноваги» чи «загрозу національному товаровиробнику»). Зазначене фактично дозволяє КМУ довільно застосовувати обмеження, що може бути використано для прихованого протекціонізму. Відтак, буде доцільно уточнити вичерпний перелік підстав з метою запровадження неавтоматичного ліцензування; передбачити, що рішення КМУ повинно містити конкретне економічне обґрунтування (з підтвердженням статистичною інформацією щодо ринку відповідного товару), наприклад, можна передбачити обов'язкове економічне обґрунтування порушення ринкової рівноваги у вигляді зміни цін більше ніж на 30% за три місяці, скорочення обсягу національного виробництва понад 20% тощо.

1.3. Вбачається конфлікт із міжнародними зобов'язаннями України.

Запровадження пропонуваніх імпорتنих обмежень «у разі погіршення платіжного балансу», «у разі дискримінаційних дій інших держав» або з метою захисту переробної промисловості може видаватися суперечливим з положеннями статей XI, XIII, XIX Генеральної угоди про тарифи і торгівлю (далі - ГАТТ) 1994 р., а також з Угодою СОТ про процедури ліцензування імпорту. Зокрема, в Угоді СОТ передбачені вкрай обмежені підстави для такого ліцензування, й запропоновані зміни явно виходять за їх рамки. Однак Україна, як член СОТ, зобов'язана дотримуватись принципів недискримінації та прозорості, відтак запровадження обмежувальних заходів без належного обґрунтування може стати підставою для торговельних суперечок з іншими державами. У зв'язку з цим, усі положення щодо підстав для ліцензування варто гармонізувати з винятками, дозволеними ГАТТ 1994 р. та Угодою СОТ про процедури ліцензування імпорту, а також доповнити Проект закону окремою нормою про обов'язок Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України проводити консультації з іншими державами СОТ у разі введення обмежень. Крім того, слід прямо закріпити, що ліцензування не повинно призводити до дискримінації товарів походженням із країн, з якими укладено угоди про вільну торгівлю.

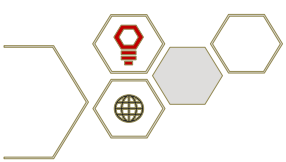
1.4. Відсутність судового або незалежного адміністративного механізму оскарження рішень. Запропонована нова редакція ст. 16 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» не передбачає окремої незалежної процедури адміністративного чи судового перегляду рішень про відмову у видачі ліцензії, залишення заяви без руху тощо (подібне ж оскарження у загальному порядку адміністративного судочинства представляється дещо недостатнім у випадках швидкоплинних зовнішньоекономічних операцій). Вказане значною мірою суперечить принципу ефективного засобу юридичного захисту, передбаченому ст. 55 Конституції України та ст. 6, 13 Європейської конвенції з прав людини. У зв'язку із зазначеним, доцільно передбачити, що заявник має право на апеляцію

до незалежного апеляційного органу при Міністерстві економіки, довіклля та сільського господарства України або господарського суду протягом 10 днів, та встановити, що рішення про відмову чи залишення заяви без руху повинні містити мотивоване обґрунтування, яке є предметом повноцінного судового контролю. Вказане відповідатиме принципу належного урядування (good governance), а також праву на ефективний засіб юридичного захисту.

1.5. *Ризик непропорційності штрафних санкцій.* Передбачене Проектом закону накладення штрафу у розмірі 10% від вартості зовнішньоекономічної операції представляється непропорційним з огляду на те, що порушення може бути суто процедурним (наприклад, несвоєчасне подання документа). У даному випадку порушується принцип співмірності юридичної відповідальності, який слідує зі ст. 61 Конституції України та передбачений правовими позиціями Конституційного Суду України (наприклад, по справі № 1-1/2002 у рішенні № 8-рп/2002 від 07 травня 2002 р.), зокрема з приводу того, що відповідальність має бути індивідуальною та справедливою. У зв'язку із зазначеним, необхідно переглянути санкційні положення: так, пропонується диференціювати санкції залежно від тяжкості порушення, зокрема за формальне порушення (наприклад, прострочення подання документів) передбачити адміністративне попередження чи мінімальний штраф; за умисний експорт / імпорт без необхідної ліцензії – штраф 10% від вартості зовнішньоекономічної операції. Видається доцільним передбачити й можливість добровільного усунення порушення з уникненням штрафу в разі першого порушення (подібно з підходами у Податковому кодексі України).

1.6. *Адміністративне навантаження на бізнес без належної цифровізації.* Хоча Законопроектом й передбачається електронне подання заяв через «єдине вікно», обсяг документів (договори, специфікації, акти, переклади тощо) є при цьому значним. Вказане значною мірою дискримінує малий та середній бізнес, особливо експортерів сировини або непакованої продукції. У зазначеному контексті представляється, що створення невиправданих бар'єрів для участі у

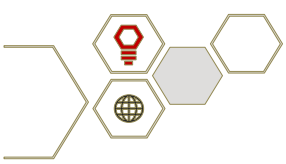

зовнішньоекономічній діяльності порушує принцип свободи підприємництва, закріплений у ст. 42 Конституції України. Виходячи з позиції необхідності зменшення адміністративного навантаження, пропонується: передбачити, що частина документів не подається суб'єктом господарювання, якщо вони вже наявні у державних реєстрах або інших системах («єдине вікно»); скоротити перелік обов'язкових додатків для товарів без квот; передбачити спрощену процедуру для малого бізнесу (наприклад, у формі декларування). Також слід імплементувати принцип *proportionality of burden*, за якого обсяг вимог повинен відповідати потенційним ризикам, які ліцензування покликане усунути.

1.7. Потенційна корупційна складова. Процедура розгляду заяв «у порядку надходження або одночасно» та можливість врахування історії використання попередніх ліцензій створюють простір для суб'єктивних рішень і непрозорого розподілу квот, що є особливо чутливим у випадках дефіцитних або експортно важливих товарів. У даному випадку має місце порушення принципу рівності суб'єктів господарювання та створення потенційних умов для недобросовісної конкуренції, що суперечить приписам Закону України «Про захист економічної конкуренції». З метою забезпечення прозорості та усунення умов для корупції, пропонується запровадити публічний електронний реєстр усіх заяв, виданих ліцензій, черговості розгляду документів та залишку квот; при одночасному розгляді документів необхідно чітко закріпити обов'язковий прозорий механізм пропорційного розподілу квоти, як це передбачено Угодою СОТ про процедури ліцензування імпорту; передбачити незалежний аудит рішень щодо ліцензій, оприлюднення щорічного звіту Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України (постанова КМУ від 21.07.2025 № 903) щодо практики застосування обмежувальних заходів.

2. Окремі види господарської діяльності.

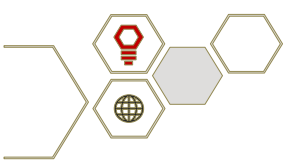
2.1 Вважаємо невірним виключення норм, які регулюють відносини, пов'язані із реалізацією права на зайняття народною медициною (цілительством). Тобто не слід виключати ст. 741 «Право на зайняття народною

медициною (цілительством)» *Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»* та ч. 12 ст. 21 «Реклама лікарських засобів, медичної техніки, методів профілактики, діагностики, лікування і реабілітації» *Закону України «Про рекламу»*, а також виключення із п. 128 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого *Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»* спеціального дозволу на зайняття народною медициною (цілительством). Якщо держава виключить контроль за цим видом діяльності, то це буде сприйнято суб'єктами такої діяльності як певна пільга, а права споживачів послуг суб'єктів народної медицини (цілительства) залишаться не захищеними.

2.2. Недостатньо обґрунтованою виглядає пропозиція про виключення із ст. 14 «Головні архітектори» *Закону України «Про архітектурну діяльність»* норми з наступним змістом: «Головний архітектор міста, району погоджує містобудівне та архітектурне проектне рішення об'єктів, розташованих в історичній частині міста, історичних ареалах, на магістралях та площах загальноміського значення». У випадку реалізації цієї пропозиції значно посиляться загроза хаотичної забудови історичних частин міст.

2.3. У пропонованій редакції ч. 4 ст. 35 «Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт» *Закону України «Про охорону культурної спадщини»* наявна технічна помилка. Виділене нами слово «археологічної» слід замінити на слово «культурної»: «4. Застосування металошукачів чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології на об'єктах археологічної спадщини дозволяється тільки за наявності дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок або дозволу на проведення земляних (підводних) робіт на території місць бойових дій, місць загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, місць поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території

України, який підлягає обов'язковій реєстрації у відповідному органі охорони культурної спадщини».

2.4. Вважаємо передчасною пропозицію щодо виключення ч. 6 ст. 26 «Фінансово-господарська діяльність закладу позашкільної освіти» *Закону України «Про позашкільну освіту»* і тим самим скасування ліцензування цього виду господарської діяльності. Ліцензування і дотримання ліцензійних умов дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я дітей, їх належний розвиток і соціалізацію.

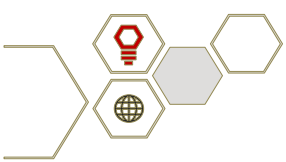
2.5. Вважаємо, що законодавцеві слід із обережністю ставитися до можливості ліквідації державного резервного насінневого фонду, що може унеможливити реалізацію *державної політики у сфері продовольчої безпеки*.

Наукова еколого-правова оцінка Законопроєкту. Разом із створенням сприятливого середовища для розвитку бізнесу та зниження адміністративного навантаження на підприємців шляхом скасування неефективних, інституційно застарілих інструментів державного регулювання господарської діяльності, вважаємо за доцільне:

3.1. Водне законодавство. Водна стратегія України до 2050 р. (розпорядження КМУ від 09.12.2022 № 1134-р) спрямована на забезпечення сталого управління водними ресурсами країни і включає, серед іншого, заходи щодо покращення екологічного стану вод, впровадження басейнового управління, а також виконання міжнародних зобов'язань України у сфері водних ресурсів та адаптацію до кліматичних змін. Тож, щодо змін, які стосуються водних відносин у Законопроєкті, пропонується наступне.

3.1.1. *Посилити адміністративну відповідальність* зокрема за порушення правил охорони водних ресурсів (ст. 59 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Санкції частини першої та частини другої викласти у такій редакції:

- тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від тридцяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб

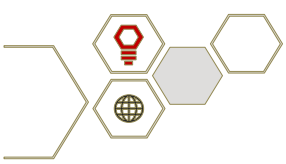
– від п'ятдесяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від вісімдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

3.1.2. Слід не погодитися із пропозиціями про виключення норм Водного кодексу України (далі – ВК) про *проекти зон санітарної охорони господарсько-питних водозаборів*, а саме слід не погодитися із пропозицією щодо виключення п. 3 ст. 8, п. 8 ст. 8-1 і п. 13 ст. 14 ВК. У випадку виключення цих норм можуть виникати загрози у забезпеченні питною водою потреб громадян.

3.1.3. Положення ст. 55 ВК щодо *підстав для припинення права спеціального водокористування* відносно «визнання водного об'єкта таким, що має особливе державне значення, наукову, культурну чи лікувальну цінність» не виключати повністю, а змінити на «віднесення водного об'єкту до категорії лікувальних відповідно до статті 62 Водного кодексу України».

3.1.4. Положення ч.2 ст. 82 ВК пропонується викласти в такій редакції: «Стаття 82. Регулювання стоку річок, створення штучних водойм... «Створення на річках та у їх басейнах штучних водойм та водопідпірних споруд, що впливають на природний стік поверхневих і стан підземних вод, здійснюється відповідно до проектної документації з урахуванням вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Підстава – перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля (далі – ОВД), включає греблі, водосховища та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, коли нові або додаткові об'єми затриманої води перевищують 10 мільйонів кубічних метрів.

4. Лісове законодавство. Державна стратегія управління лісами України до 2035 р. (розпорядження КМУ від 29.12.2021 № 1777-р) визнала однією з основних проблем у сфері лісового господарства незбалансованість системи правовідносин між суб'єктами лісового господарства з урахуванням можливої наявності конфлікту інтересів. Тож, з метою забезпечення належної реалізації на засадах сталого розвитку законодавства про екологічну та кліматичну безпеку, а

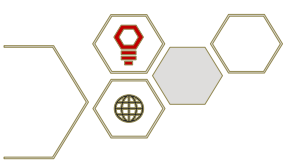

також іншого спеціального законодавства, вбачається за доцільне відзначити наступне:

4.1. Доцільно залишити п. 7 ст. 29 Лісового кодексу України (далі – ЛК) без змін, оскільки чинним законодавством не передбачено інших ОВВ, які б формували нормативи використання лісових ресурсів, окрім встановлення розрахункової лісосіки, яке, згідно цього Проекту, передається до компетенції Державного агентства лісового господарства України. У той же час, складовою таких нормативів є і ліміти заготівлі живиці, і порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів, і обмеження на загальне використання лісових ресурсів, і обмеження на спеціальне використання лісових ресурсів, і перелік заходів з охорони та відновлення лісів, і правила використання корисних властивостей лісів і т. ін., які потребують спеціальної координації та регулювання. В рамках постійних реформ ОВВ функція координації та регулювання в окресленій сфері передавалась від центрального ОВВ у сфері охорони довкілля до центрального ОВВ у сфері аграрної політики та продовольства та знову до центрального ОВВ у сфері охорони довкілля, у зв'язку з чим чинне законодавство містить відповідні нормативи використання лісових ресурсів цих двох органів.

4.2. Слід не погодитися із пропозицією про виключення із ст. 70 «Заготівля деревини» ЛК норми наступного змісту: «У виняткових випадках вирубування насінників і плюсових дерев може бути здійснене з дозволу ОВВ з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим, центрального ОВВ, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, а в межах територій і об'єктів природно-заповідного фонду – в установленому порядку з дозволу ОВВ з питань охорони навколишнього природного середовища (далі – НПС) Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони НПС». Вважаємо, що за відсутності цієї норми вирубування насінників і плюсових дерев відбуватиметься неконтрольовано.

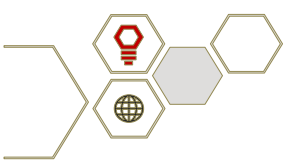
В цьому аспекті слушною уявляється концепція екологічних лімітів,

пов'язаних з використанням природних ресурсів та скиданням шкідливих викидів і відходів. Вона пропонує, що замість того, щоб орієнтуватися на економічне зростання, політика повинна бути спрямована на конкретні показники використання природних ресурсів та викидів, які перевищують їхні екологічні ліміти [16]. Актуальність такого підходу ще більше актуалізується в умовах зеленого відновлення промисловості, яке є складовою конституційного права на безпечне довкілля [17]. Водночас необхідно відмітити, що зв'язок між державною спроможністю та економічним зростанням є як очевидним так і неоднорідним, адже має певний потенціал та обмеження [18].

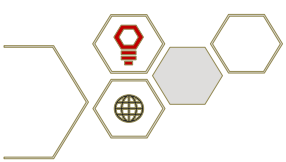
5. Атмосфероохоронне законодавство. Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 р. (розпорядження КМУ від 30.05.2024 № 483-р) підкреслила, що зміна клімату є глобальним викликом для всього світу, що створює серйозні загрози для міжнародної економіки та безпеки. Кліматична криза захоплює все більше територій на нашій планеті, 2023 рік став найспекотнішим в історії людства. Тож, атмосферне повітря є важливим аспектом діяльності бізнесу, що зобов'язує суб'єктів господарювання брати на себе відповідальність за зменшення забруднення та впровадження сталого розвитку. В цьому напрямі автори мають наступну позицію.

5.1. Вважаємо недоцільною пропозицію виключення ст. 14 «Регулювання викидів забруднюючих речовин і впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря у разі відсутності нормативів» *Закону України «Про охорону атмосферного повітря»*. У випадку реалізації пропозиції є загроза збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин у повітря. Тому положення ст. 14 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» слід викласти в редакції: «Викиди забруднюючих речовин, для яких не встановлено відповідних державних медико-санітарних нормативів та/або нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря, допускаються у виняткових випадках з урахуванням положень Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

5.2. Слід не погодитися із пропозицією виключення у ст. 16 «Регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат» Закону України «Про охорону атмосферного повітря» з наступним змістом: «Діяльність, спрямована на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, може провадитися суб'єктами господарювання тільки за дозволами, виданими центральним ОВВ, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони НПС, за погодженням із місцевими ОВВ та органами місцевого самоврядування. Порядок погодження і видачі дозволів встановлюється КМУ», а також виключення із п. 144 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», дозволу на провадження діяльності, спрямованої на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях. Після реалізації цієї пропозиції суб'єкта законодавчої ініціативи посилюється загроза неконтрольованого збільшення випадків штучних змін стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, особливо штучних опадів. У підсумку пропонуємо положення ст. 16 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» не виключати, а викласти в редакції: «Діяльність, спрямована на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, може провадитися суб'єктами господарювання з урахуванням положень Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»».

5.3. Назву та положення ст. 19 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» слід відкорегувати, адже поняття «видобування надр» є некоректним. Згідно з Кодексом України про надра термін «видобування» вживається відносно корисних копалин, як складової надр. Більш широким поняттям є поняття «користування надрами», види якого закріплені у статті 14 зазначеного Кодексу. Тому пропонується наступна редакція «Стаття 19. Виконання вимог до охорони атмосферного повітря під час користування надрами та проведення вибухових робіт. Користування надрами та вибухові роботи повинні проводитися з

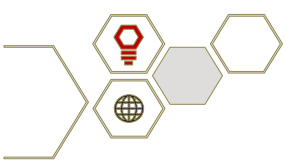

дотриманням вимог щодо охорони атмосферного повітря, Кодексу України про надра та Гірничого закону України.

5.4. Пропонується доповнити частину першу статті 23 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» після слів «... особливостей кліматичних умов» словами «з урахуванням положень Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»».

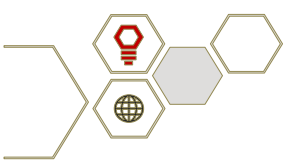
Висновки. Проведена наукова оцінка та аналіз Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності» (реєстр. № 13325 від 30.05.2025 р.) дав можливість стверджувати, що він потребує доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень. Крім того, в процесі проведення дослідження зроблені наступні узагальнення, які, на думку авторів, сприятимуть повному вирішенню поставлених завдань.

1. Систематизовано у загальному вигляді позитивні (1) та негативні (2) наслідки дерегуляції ведення господарської діяльності: 1.1) зменшення часу та ресурсів на бюрократичні процеси та збільшення часу на розвиток бізнесу; 1.2) зниження податкового навантаження на бізнес і зниження витрат на ведення бізнесу; 1.3) підвищення ефективності виробництва, скорочення часу на виконання завдань і зниження операційних витрат; 1.4) сприяння економічному зростанню і створенню нових робочих місць; 1.5) стимулювання конкуренції та підвищення якості товарів і послуг, пропонованих на ринку; 2.1) поява недобросовісних підприємців, які не дотримуються стандартів якості та безпеки, негативний вплив на репутацію галузі; 2.2) потенційна втрата можливості впровадження нових технологій, розвитку нових продуктів і послуг, обмеження можливості для зростання і розвитку, втрата гнучкості в реагуванні на зміни ринку; 2.3) зниження конкурентоспроможності цієї країни на міжнародному ринку; 2.4) посилення нерівності та збільшення розриву між великим, середнім та малим бізнесом; 2.5) втрата контролю за дотриманням законодавства та норм безпеки, створення загроз для суспільства та довкілля.

2. Проведено наукову господарсько-правову оцінку Законопроєкту, яка дала можливість сформулювати пропозиції щодо таких видів відносин та видів діяльності: - зовнішньоекономічна діяльність (1): 1.1) недостатньо чітко визначено розмежування між автоматичним і неавтоматичним ліцензуванням; 1.2) надто широкі дискреційні повноваження КМУ; 1.3) конфлікт із міжнародними зобов'язаннями України; 1.4) відсутність судового або незалежного адміністративного механізму оскарження рішень; 1.5) ризик непропорційності штрафних санкцій; 1.6) адміністративне навантаження на бізнес без належної цифровізації; 1.7) потенційна корупційна складова; 2) окремі види господарської діяльності: 2.1) зайняття народною медициною (цілительством); 2.2) архітектурна діяльність; 2.3) проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт; 2.4) ліцензування позашкільної освіти; 2.5) формування державного резервного насінневого фонду.

3. Проведено наукову еколого-правову оцінку Законопроєкту, яка дала можливість виявити і запропонувати приписи, що є новими, недоцільними для скасування або доцільними для викладення в іншій редакції і стосуються наступних блоків: 1) Водне законодавство. 1.1) посилення адміністративної відповідальності зокрема за порушення правил охорони водних ресурсів; 1.2) проекти зон санітарної охорони господарсько-питних водозаборів; 1.3) підстави для припинення права спеціального водокористування; 1.4) віднесення водного об'єкту до категорії лікувальних; 1.5) регулювання стоку річок, створення штучних водойм; 2) лісове законодавство: 2.1) формування нормативів використання лісових ресурсів; 2.2) заготівля деревини; 3) атмосфероохоронне законодавство: 3.1) регулювання викидів забруднюючих речовин і впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря; 3.2) регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат; 3.3) виконання вимог до охорони атмосферного повітря під час користування надрами та проведення вибухових робіт; 3.4) урахування положень Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Потребують подальшого вивчення питання відносно того, що авторами:

1. Встановлено, що визначальною умовою спрощення умов ведення господарської діяльності вбачається необхідність знайти баланс між дерегуляцією та збереженням якості, ефективністю та безпекою. Тобто, мова повинна йти про знаходження та встановлення меж спрощення – використання підходу, за якого складний процес (процедура) зводиться до простішого, як правило шляхом виключення або залишення поза регулюванням (ігнорування) окремих видів відносин.

2. Запропоновано застосовувати метод нормативно-правового редукціонізму (граничного спрощення), під яким слід розуміти систематизовану сукупність дій та/або прийомів, що використовуються для спрощення системи ведення господарської діяльності з метою її трансформації на більш привабливу, зручнішу, зрозумілу та/або керовану до меж, що гарантують або мінімізують приведення цих умов до догматизму, спотворення реальності та нездатності враховувати баланс між ефективністю та безпекою бізнесу.

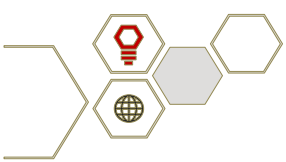
Список використаних джерел

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності № 13325 від 30.05.2025. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56506> (дата звернення: 04.06.2025) blob: <https://itd.rada.gov.ua/676449aa-45bd-4700-8d29-f15a0acd2479>

2. Красноносова О.М., Харченко Р.В. Інструментарій державної політики у сфері підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу. *Проблеми економіки*. 2020, № 4 (46), С. 42-47. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-42-47>

3. Мельник М.І., Мединська Т.В. Механізми підтримки і стимулювання розвитку підприємницького сектору України в умовах війни. *Академічні візії*. 2024. Вип. 36, С. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13930010>

4. Лілія Андрущенко. Нормативно-правове забезпечення господарської

діяльності в умовах запровадження режиму воєнного стану. *Публічне право*. 2022. № 4 (48). С. 54-59. <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2022-48-4>

5. Возна Ю.І. Закордонний досвід дерегуляції господарської діяльності в контексті українських реалій. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 2, С. 98-103. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.2.16>

6. Швидка Т.І., Халецька К.К. Ведення господарської діяльності фізичними особам-підприємцями в період воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1, С. 174-177. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/40>

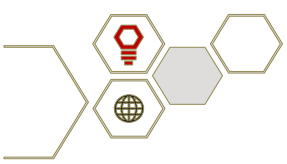
7. Кірін Р.С., Ширшикова Р.М. Правові аспекти вимушеної релокації підприємств в умовах економічного відновлення держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025, вип. 88, ч. 2. С. 44-54. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.6>

8. Краснова Ю.А., Кірін Р.С., Шеховцов В.В. Проблеми ефективності екологічного законодавства та їх вплив на господарську діяльність. *Право і суспільство*. 2025. № 2. С. 190-203. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.2.27>

9. Heyets, V.M., Ustymenko, V.A., and Kirin, R.S. (2023). The Innovation and Investment Paradigm of Acquiring Subsoil Use Rights in the Conditions of the Post-War Recovery of Ukraine's Economy. *Sci. innov.*, 19(5), 3—17. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine19.05.003>

10. Пилявець В.М., Гриник О.І. Деретуляція як підтримуючий важіль бізнесу у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022, вип. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-83>

11. Марушева, О., Прав, Ю., & Барзилович, Д. (2019). Сучасні концептуальні підходи до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві. *Публічне урядування*, 1 (16), 95-109. DOI: <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-16-1-95-109>

12. Дерев'янко Б.В. Концепція модернізації господарського (економічного) законодавства України: невідома, недооцінена, проте прогресивна і перспективна. *Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства*: збірник наукових праць. Вип. 4. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2021. С. 109-124.
13. Кірін Р.С., Духневич А.В. Вплив господарської діяльності на здоров'я людини: міжгалузевість правових засад. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2024. № 71. – С. 78-86. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.71.16>
14. Петруненко Я.В. Особливості дерегуляції господарських правовідносин в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2023. Вип. 78, ч. 1. С. 273-280. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.1.44>
15. Петруненко Я.В., Джабраїлов Р.А. Межі державного впливу на економіку в умовах війни у контексті дотримання та реалізації соціально-економічних прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. № 1 (82). С. 406-412. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.65>
16. Fitzpatrick JJ. Target Ecological Limits and Not Economic Growth. *World*. 2020; 1(2):135-148. DOI: <https://doi.org/10.3390/world1020011>
17. Кірін Р.С. Зелене відновлення промисловості як складова конституційного права на безпечне довкілля. *Наше право*. №1, 2024. С. 34-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/NP.2024.1.4>
18. Noel D. Johnson, Mark Koyama (2017). States and economic growth: Capacity and constraints. *Explorations in Economic History*. Vol. 64, pp. 1-20. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eeh.2016.11.002>